

Jiří KNAPÍK a kol.

PIONÝŘI, MALOVANÉ DĚTI?

Pionýrská organizace ČSM
a dětský kolektiv
(1949–1968)

Obsah

Úvodem (Jiří Knapík)	9
K problematice výzkumu o Pionýrské organizaci ČSM a dětském kolektivu	12
Poděkování	18
 I. POČÁTKY ČESKÉHO PIONÝRSKÉHO HNUTÍ	
V ROCE 1948 (Jiří Knapík)	19
První pionýři v poválečném Československu	21
Pionýři na zkoušku	26
 II. VÝVOJ PIONÝRSKÉ ORGANIZACE ČSM	
1949–1968 (Jiří Knapík)	37
1. Zakladatelská léta a jejich tíživé dědictví (1949–1952)	38
Od pokusných k pionýrským oddílům Junáka	38
Výběrovost k masovému hnutí	45
Formování struktur Pionýrské organizace	51
Řízení pionýrského hnutí	53
Co vlastně dělá pionýr.....	58
2. Rozporuplný „nový kurz“ pionýrského hnutí (1953–1956) ...	65
Za vizí masového pionýrského hnutí	65
„Přešlapování na místě“	72
1956: na rozcestí	77
3. Nové horizonty... a co je za nimi? (1957–1965)	85
Nový začátek? Staré problémy!	86
Hledání pionýrské romantiky	100
4. Přiškrcená reforma a pionýrský Fénix (1966–1968)	124
Reformě vstříc... ..	124
Marné sjezdové naděje	131
První nadechnutí pionýrského Fénixe	139

III. JISKRY V PIONÝRSKÉ ORGANIZACI ČSM	
1958–1967 (Jiří Knapík)	143
Vznik a charakteristika jisker	145
Jiskry a dětský kolektiv	155
Jiskry, nebo mladší pionýři?	160
IV. PIONÝR V HIERARCHICKÝCH SÍTÍCH (Martín Franc)	
165	
Holka, nebo kluk?	169
Mali sběratelé funkci.	171
Kdo je tady vedoucí?	176
Vezmeme ti šátek! Disciplinace pionýrů v oddíle	180
V. PIONÝR A RODINA (Martín Franc)	
187	
VI. SOCIALISTICKÝ DĚTSKÝ KOLEKTIV	
JAKO IDEOVÝ KONSTRUKT (Jiří Knapík)	
205	
1. Socialistický dětský kolektiv	
207	
Dětský kolektiv ve veřejném prostoru a očima tehdejších pedagogů . .	207
Problém tzv. základního kolektivu: mezi třídním	
a místním kolektivem	221
2. Mimoškolní výchova a pionýrský kolektiv	
231	
Proměny v pojetí mimoškolní výchovy.	231
Zařízení mimoškolní výchovy a Pionýrská organizace ČSM	237
Družiny mládeže a školní kluby.	239
Školy s celodenní péčí	246
Pionýrská zemědělská hospodářství	252
3. Vz(d)orné pionýrské kolektivy	
261	
VII. PRŮKOPNÍCI KOLEKTIVNÍ VÝCHOVY?	
PIONÝRSKÁ ORGANIZACE	
V DĚTSKÝCH DOMOVECH (Frank Henschel)	
297	
Děti státu: výchova v dětských domovech	
v kontextu mládežnické a rodinné politiky	300
Mobilizace: pionýři jako vzor kolektivní výchovy	
v dětských domovech.	302

Vystřízlivění: překážky, problémy a deficity PO ČSM v dětských domovech.	305
Reorganizace: jedna z mnoha?	309
 VIII. PIONÝRSKÉ HNUTÍ	
A DĚTSKÁ LITERATURA (Martina Winkler)	315
Dětská literatura, ideologie a ideál pionýra	317
Literatura pro pionýry a o pionýrech v letech 1948–1955	320
Debaty a proměny od roku 1955	325
Kam s pionýrskými hrdiny v 60. letech?	326
 IX. PIONÝR VE VEŘEJNÉM PROSTORU (Martin Franc)	
Pionýr na ulici	339
Pionýr jako dekorativní ornament	343
Pionýr ve výtvarném umění	349
 X. PIONÝR PŘED KAMEROU.	
OD ČESKOSLOVENSKÉHO PIONÝRA	
K VLAŠTOVCE (Martin Štoll)	361
(Ne)politická výchova a rozmlžené kontury zkoumání	364
Pionýr jako cíl	369
Pionýr jako nástroj	384
Pionýr jako prostředek	396
 Závěrem (Jiří Knapík)	406
 Poznámky	419
Prameny a literatura	499
Seznam vyobrazení	515
Seznam vybraných zkratek	521
O autorech	522
Summary	524
Jmenný rejstřík	532
Věcný rejstřík	537